

جغرافیای شهری (مبانی و ایران)

مجموعه جغرافیا

مؤلف: مسین عبادی

همراه با سوالات و پاسخ کنکور ۹۰

کتابشناسی ارشد

عبادی، حسین

جغرافیای شهری (مبانی و ایران) رشته جغرافیا / حسین عبادی

مهر سبحان، ۱۳۹۰

۲۳۰ ص: جدول، نمودار (آمادگی آزمون کارشناسی ارشد جغرافیا)

ISBN: 978-964-164-283-1

فهرستبسی بر اساس اطلاعات فیبا.

فارسی - چاپ اول

۱- جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۲- آزمونها و تمرینها (عالی)

۳- آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی ۱- دانشگاهها و مدارس عالی - ایران - آزمونها

حسین عبادی

ج - عنوان

ج ۷ / ۶ / ۱۲۵ GF

۳۰۴/۲

رده‌بندی دیویی

۱۸۸-۶۷۷

کتابخانه ملی ایران

☒ نام کتاب: جغرافیای شهری (مبانی و ایران)

☒ مولفین: حسین عبادی

☒ ناشر: مهر سبحان

☒ نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۳۹۰

☒ تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

☒ قیمت: ۱۳۰/۰۰۰ ریال

☒ شابک: ISBN 978-964-164-283-1

انتشارات مهر سبحان: خیابان ولیعصر، بالاتر از نساطع مطهری، روپروی فسادى هتل بزرگ تهران،

جنب بانک ملی، پلاک ۲۰۵۰ تلفن: ۸۸۱۰۰۱۱۳-۱

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به موسسه آموزش عالی آزاد ماهان می‌باشد و هر

گونه اقتباس کپی‌برداری از این اثر بدون اخذ مجوز پیگرد قانونی دارد.

مقدمه ناشر

آیا آنانکه می‌دانند با آنانکه نمی‌دانند برابرند؟ (قرآن کریم)

پس از حمد و سپاس و ستایش به درگاه بی‌همتای احدیت و درود بر محمد مصطفی، عالی نمونه بشریت که در تاریخ دور تاریخ، بنا به فرمان نافذ صمدیت از میان مردمی برخاست که خود بودند در پست‌ترین حد توحش و ضلال و بربریت و آنگاه با قوانین شامل خویش هم ایشان را راهبری نمود و رهانید از بدویت و استعانت جوییم از قرآن کریم، کتابی که هست جاودانه و بی‌نقص تا ابدیت.

کتابی که در دست دارید آخرین ویرایش از مجموعه کتب خودآموز مؤسسه آموزش عالی آزاد ماهان است که بر مبنای خلاصه درس و تأکید بر نکات مهم و کلیدی و تنوع پرسش‌های چهار گزینه‌ای جمع‌آوری شده است. در این ویرایش ضمن توجه کامل به آخرین تغییرات در سرفصل‌های تعیین شده جهت آزمون‌های ارشد تلاش گردیده است که مطالب از منابع مختلف معتبر و مورد تأکید طراحان ارشد با ذکر مثال‌های متعدد بصورت پرسش‌های چهار گزینه‌ای با کلید و در صورت لزوم تشریح کامل ارائه گردد تا دانشجویان گرامی را از مراجعه به سایر منابع مشابه بی‌نیاز نماید.

لازم به ذکر است شرکت در آزمون‌های آزمایشی ماهان که در جامعه آماری گسترده و در سطح کشور برگزار می‌گردد می‌تواند محک جدی برای عزیزان دانشجو باشد تا نقاط ضعف احتمالی خود را بیابند و با مرور مجدد مطالب این کتاب، آنها را برطرف سازند که تجربه سال‌های مختلف موکد این مسیر به عنوان مطمئن‌ترین راه برای موفقیت می‌باشد.

لازم به ذکر است از پورتال ماهان به آدرس www.mahanportal.ir می‌توانید خدمات پشتیبانی را دریافت دارید.

و نیز بر خود می‌بالیم که همه ساله میزان تطبیق مطالب این کتاب با سؤالات آزمون‌های ارشد- که از شاخصه‌های مهم ارزیابی کیفی این کتاب‌ها می‌باشد- ما را در محضر شما سربلند می‌نماید.

در خاتمه بر خود واجب می‌دانیم که از همه اساتید بزرگوار و دانشجویان ارجمند از سراسر کشور و حتی خارج از کشور و همه همکاران گرامی که با ارائه نقطه نظرات سازنده خود ما را در پربارتر کردن ویرایش جدید این کتاب یاری نمودند سپاسگزاری نموده و به پاس تلاش‌های بی‌چشمداشت، این کتاب را به محضرشان تقدیم نماییم.

مؤسسه آموزش عالی آزاد ماهان

معاونت آموزش - بهار ۹۰

مقدمه مولف

پیشگفتار

سپاس یزدان پاک را که مرا یاری نمود تا بتوانم خدمتی هر چند ناچیز در جهت ادای دین خود به علم جغرافیا، به دانش پژوهان این عرصه عرضه کنم.

مجموعه‌ی گردآوری شده، حاصل تلاش بی‌وقفه‌ی نگارنده به همراه راهنمایی‌های اساتید مجرب علم جغرافیا می‌باشد. این مجموعه شامل مواد امتحانی زیر است:

- جغرافیای شهری (مبانی و ایران)

- برنامه‌ریزی شهری (مبانی و ایران)

- ژئومورفولوژی (مبانی و ایران)

- آب و هوا شناسی (مبانی و ایران)

- برنامه‌ریزی ناحیه‌ای و روستایی (مبانی و ایران)

- فلسفه‌ی جغرافیا

از آنجایی که مجموعه‌ی علوم جغرافیا (کد ۱۱۰۲) برخلاف دیگر گروه‌های آزمایشی دارای منابع امتحانی مشخص و معینی نمی‌باشد، بنابراین سعی شده است تا حد امکان از تمامی کتب موجود در این رابطه که آورده شدن حتی یک سوال از آنها نیز احتمال داده می‌شود، مطالبی استخراج شود.

هدف اصلی در این کتاب فراهم آوردن زمینه‌های مطالعاتی برای دانشجویانی است که به اکثریت منابع و کتاب‌های مرجع دسترسی نداشته و یا اینکه وقت مطالعه‌ی آنها را ندارند.

لازم به ذکر است که اطلاعات این مجموعه طبق آخرین تغییرات در کتب و مواد امتحانی گردآوری و تلاش شده تا با جدیدترین منابع معرفی شده مطابقت و هم‌پوشی داشته باشد. با این تعابیر انتظار می‌رود که مجموعه‌ی حاضر بتواند تأثیری مفید بر روند قبولی داوطلبان رشته‌ی جغرافیا داشته باشد.

گفتنی است که محتوای این مجموعه کتاب به گونه‌ای تنظیم شده که تمام گرایش‌های جغرافیا به‌علاوه‌ی گرایش‌های برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، و طراحی شهری بتوانند از این مباحث بهره ببرند.

یکی از دروس امتحانی جغرافیا، جغرافیای شهری (مبانی و ایران) می‌باشد که در این کتاب در قالب سه بخش و ده فصل ارائه شده است.

مؤلف قلباً اذعان دارد که آنچه پیش رو دارید مانند ثمره‌ی هر تلاش دیگری در زندگی نمی‌تواند محصول فعالیت‌ی منفرد باشد. دست‌های بسیار و اذهان متعدد به لطف پروردگار یاری رسانده‌اند تا نگارنده بتواند این مجموعه را گردآوری کند.

اما از آنجایی که هیچ تلاشی عاری از کم و کاست نمی‌باشد، نگارنده نیز در این باره هیچ‌گونه ادعایی ندارد و لیکن تردیدی نیست که در این ارتباط هر گونه قصور و کوتاهی همواره متوجه مؤلف می‌باشد. لذا از شما عزیزان خواهشمند است با نظرات اصلاحی خود اینجانب را آگاه و خشنود سازید.

در پایان نگارنده ضمن طلب مغفرت برای روح مصفای دکتر حسین شکوهی و دکتر یدالله فریداز دانشمندان خوشنام و بزرگوار جغرافیای شهری ایران، تشکر خالصانه‌ی خویش را از راهنمایی‌های ارزشمند و به جای استاد گرانقدر خانم دکتر ناهید

سجادیان، همچنین دوست خوبم مهندس محمدعلی خدا حامی، و اساتید جغرافیای شهری ایران ابراز می‌دارد. اساتید محترمی که نگارنده با استفاده از راهنمایی‌های مستقیم یا مطالعه‌ی آثارشان بهره‌ی فراوان کسب کرده است :

دکتر حسین شکونی، دکتر یدالله فرید، دکتر اصغر نظریان، دکتر علی اصغر رضوانی، دکتر سید محسن حبیبی، دکتر حسین سلطان زاده، دکتر فرخ حسامیان، دکتر غلامعلی خمر، دکتر ناهید سجادیان و همچنین تمامی اساتید گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز.

جدول ضرایب مواد امتحانی هر یک از گرایش‌های جغرافیا کد (۱۱۰۲) برای ورود به دوره‌ی کارشناسی ارشد

ردیف	گرایش نام درس امتحانی	برنامه‌ریزی شهری	برنامه‌ریزی روستایی	جغرافیای سیاسی	جغرافیای طبیعی	جغرافیای نظامی	جغرافیا- برنامه‌ریزی توریسم
۱	زبان تخصصی	۲	۲	۲	۲	۳	۲
۲	فلسفه‌ی جغرافیا	۱	۱	۱	۱	۲	۱
۳	ژئومورفولوژی (مبانی و ایران)	-	-	۱	۲	-	-
۴	آب و هوا شناسی (مبانی و ایران)	-	-	-	۲	-	-
۵	منابع آب و خاک (مبانی و ایران)	-	-	-	۲	-	-
۶	مبانی جغرافیای انسانی	-	-	۲	۱	۲	-
۷	جغرافیای شهری (مبانی و ایران)	۲	۲	-	-	-	۱
۸	مبانی جغرافیای طبیعی	۱	۱	۱	-	۲	۱
۹	جغرافیای روستایی و کوچ‌نشینی (مبانی و ایران)	-	۲	-	-	-	-
۱۰	برنامه‌ریزی ناحیه‌ای و روستایی (مبانی و ایران)	۲	۲	-	-	-	-
۱۱	برنامه‌ریزی شهری (مبانی و ایران)	۲	-	-	-	-	-
۱۲	جغرافیای سیاسی (مبانی و ایران)	-	-	۲	-	-	-
۱۳	جغرافیای نظامی ایران و کشورهای همجوار	-	-	۲	-	۳	-
۱۴	آمار و احتمال	-	-	-	-	-	-
۱۵	ریاضی و آمار	-	-	-	-	-	۱
۱۶	جاذبه‌های توریستی ایران	-	-	-	-	-	۲

عنوان	صفحه
بخش اول - تاریخ شهر و شهرنشینی.....	۱۱
فصل اول: شهر و شهرنشینی در طول تاریخ.....	۱۳
۱-۱- دلایل پیدایش شهرها.....	۱۵
۱-۲- اولین شهرها در تاریخ.....	۱۶
۱-۲-۱- مورفولوژی شهرهای یونانی.....	۱۶
۱-۲-۲- مورفولوژی شهرهای رومی.....	۱۶
۱-۲-۳- مورفولوژی شهری در شهرهای قرون وسطی.....	۱۶
۱-۲-۴- مورفولوژی شهرهای دوره رنسانس.....	۱۷
۱-۲-۵- مورفولوژی و کارکرد شهرهای ماقبل صنعتی.....	۱۷
۱-۳- مفهوم شهرنشینی.....	۱۷
۱-۴- مفهوم شهرگرایی.....	۱۷
فصل دوم: شهر و شهرنشینی در ایران قبل از اسلام.....	۱۹
۱-۲- شهر و شهرسازی بومیان ایران.....	۲۱
۲-۲- شهر و شهرنشینی در دوره ی مادها.....	۲۱
۳-۲- شهر و شهرنشینی در دوران هخامنش.....	۲۱
۴-۲- شهر و شهرنشینی در دوران سلوکیان.....	۲۲
۵-۲- شهر و شهرنشینی در دوران اشکانیان.....	۲۲
۶-۲- شهر و شهرنشینی در دوران ساسانیان.....	۲۲
فصل سوم: شهر و شهرنشینی در ایران پس از پیروزی اسلام.....	۲۳
۱-۳- کالبد فیزیکی شهرهای دوره ی اسلامی.....	۲۵
فصل چهارم: شهر و شهرنشینی از پیروزی اسلام تا دروان معاصر.....	۲۷
۱-۴- شهر و شهرنشینی در دوران سلجوقیان و خوارزمشاهیان.....	۲۹
۲-۴- شهر و شهرنشینی در دوران ایلخانان.....	۲۹
۳-۴- شهر و شهرنشینی در دوران صفویه.....	۲۹
فصل پنجم: شهر و شهرنشینی در دوره ی معاصر.....	۳۱
۱-۵- شهرنشینی بطنی در ایران.....	۳۴
۲-۵- شهرنشینی سریع در ایران.....	۳۴

۳۷	بخش دوم - مفاهیم ، الگوها و ساختارهای شهری
۳۹	فصل ششم : مفاهیم و مطالعات جغرافیای شهری
۴۱	۱-۱- تعاریف و مفاهیم در جغرافیای شهری
۴۱	۲-۱- سیر تکوینی جغرافیای شهری
۴۱	۳-۱- ویژگی های شهرهای جهان سوم
۴۱	۴-۱- ویژگی های شهرهای اسلامی
۴۲	۵-۱- تعاریف و واژه های متفاوت شهری
۴۳	۶-۱- سیستم های شهری
۴۳	۷-۱- پویایی و تکامل شهر
۴۴	۸-۱- سطوح تحلیلی در جغرافیای شهری
۴۵	فصل هفتم : الگوها ، نقشه ها و ساختارهای شهری
۴۷	۱-۲- طرح ، نقشه و ساختار شهری
۴۷	۱-۱-۲- نقشه های شهری
۴۸	۲-۱-۲- نقشه و مورفولوژی شهری
۴۸	۳-۱-۲- شکل گیری و توسعه شهری
۴۸	۲-۲- سطوح و مفاهیم مختلف توسعه شهری
۴۸	۱-۲-۲- رشد پیوندی
۴۸	۲-۲-۲- رشد ستاره‌ای
۴۸	۳-۲-۲- توسعه دورد آور شهری
۴۸	۴-۲-۲- توسعه چند هسته‌ای
۴۸	۵-۲-۲- حومه
۴۹	۳-۲- نظریات مربوط به ساخت شهر
۴۹	۱-۳-۲- ساخت اکولوژیک شهر
۵۲	۴-۲- شهرهای جدید و مکتب‌های جغرافیایی
۵۲	۱-۴-۲- مکتب آرمان گرایی
۵۲	۲-۴-۲- مکتب اصلاح گرایی
۵۲	۳-۴-۲- مکتب شیکاگو
۵۲	۴-۴-۲- مکتب مدرنیسم
۵۲	۵-۴-۲- مکتب فرهنگ گرایی
۵۲	۶-۴-۲- مکتب طبیعت گرایی
۵۲	۷-۴-۲- مکتب فلسفه گرایی
۵۲	۸-۴-۲- مکتب فن گرایی
۵۲	۹-۴-۲- مکتب آمایش انسانی
۵۳	بخش سوم - نقش و کارکردهای شهری
۵۵	فصل هشتم: ارزیابی نقش شهرها
۵۹	فصل نهم: تیپولوژی شهری
۶۳	فصل دهم: نقش و کارکردهای شهر و ناحیه
۶۶	مجموعه‌ی نکات

۱۲۸	مجموعه سؤالات چهارگزینه ای
۱۶۳	پاسخنامه سؤالات چهارگزینه ای
۱۷۳	آزمون کارشناسی ارشد سال ۷۹ آزاد
۱۷۶	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۰ آزاد
۱۷۹	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۱ سراسری
۱۸۲	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۱ آزاد
۱۸۵	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۲ سراسری
۱۸۸	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۲ آزاد
۱۹۱	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۳ سراسری
۱۹۴	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۳ آزاد
۱۹۷	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۴ سراسری
۲۰۰	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۴ آزاد
۲۰۳	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۵ سراسری
۲۰۶	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۵ آزاد (۱)
۲۰۹	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۵ آزاد (۲)
۲۱۲	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۶ سراسری
۲۱۵	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۶ آزاد
۲۱۸	آزمون کارشناسی ارشد سال ۸۷ سراسری
۲۲۱	آزمون کارشناسی ارشد جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۱۳۸۸
۲۲۳	پاسخنامه آزمون کارشناسی ارشد جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۱۳۸۸
۲۲۴	آزمون کارشناسی ارشد جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۱۳۸۹ سراسری
۲۲۶	پاسخنامه آزمون کارشناسی ارشد جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۱۳۸۹ سراسری
۲۲۷	آزمون کارشناسی ارشد جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۱۳۹۰ سراسری
۲۲۹	پاسخنامه آزمون کارشناسی ارشد جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ۱۳۹۰ سراسری
۲۳۰	منابع و مآخذ